

УДК 7.01:74.316

ДО ПРОБЛЕМИ МИСТЕЦЬКОГО КОНТЕКСТУ ДИЗАЙНУ

КОЛІСНИК Олександра, ЧЕРНЯВСЬКИЙ Костянтин,
МИСАК Соломія

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Аналізуються особливості сучасного соціального явища, яким є дизайн, його зв'язок із традиціями мистецтва та розглядаються подальші інноваційні тенденції дизайну як креативної діяльності, що зумовлені соціальними викликами інформаційного суспільства.

Ключові слова: дизайн, мистецтво, стиль, соціокультурний простір, повсякдення, тенденції.

ВСТУП

У сучасному повсякденному соціокультурному бутті феномен дизайну виконує вагомий роль, а саме, інноваційну, проектну, художньо-практичну, відповідаючи на культурні потреби та запити часу, організовуючи художньо-матеріальний та інформаційно-соціальний простір людини епохи постмодерну. Поняття «дизайн» ми розглядаємо в даному випадку в його класичному розумінні, як творчий художньо-технічний процес, мистецтво створення моделей, проектів, стилістики для різних сфер сучасного інформаційно-комунікаційного середовища.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Наразі функціонально різнобічне розуміння поняття «дизайн» і як процесу, і як результату творчої діяльності людини, сприяло зростанню його поширення й застосування у всіх можливих соціокультурних варіантах людської буттєвості (матеріально-технічній, інформаційній, соціально-комунікаційній, науковій й т.ін.). А здатність даного феномену спиратись на розкриття різноманітних природних обдарувань людини, цінності естетики, етики, моралі, зокрема, поваги і відповідальності перед людиною, відкривають широкі можливості для дизайну у сфері реалізації естетичних ідей, актуалізуючи пошуки нових горизонтів краси і величі людини. В такому аспекті дизайн, що є також і творчим процесом взаємодії дизайнера, замовника й відповідного соціального середовища, постає унікальним за своєю природою феноменом, який активно впливає на способи сприйняття, світовідчуття, світорозуміння, поведінкові стереотипи та реакції представників сучасного соціуму. Тобто він формує й змінює ціннісно-мисленнєві пріоритети людини згідно певних, часом наперед спланованих, економічних і врешті політичних тенденцій.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Зазначені риси дизайну наближають його до іншого виду креативної діяльності людини, зокрема, до мистецтва. Ця позиція підтримується такими визначними дизайнерами ХХ ст., як Д. Нельсон, Г. Рід, який трактував, наприклад, дизайн, з позиції абстрактного мистецтва та багатьма іншими. В той же час зазначимо, що існує протилежний спосіб інтерпретації дизайну як специфічної діяльності людини, яка не є мистецтвом. Так Д. Глоаг, Ф. Ешфорд, Д. Понті та інші, вважають, що «...дизайн можливо порівнювати із мистецтвом. Утім ми переконані, що співставлення дизайну із мистецтвом дозволяє глибше зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки використання даного феномену у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі» [4].

Сучасний дизайн наразі постає не тільки як відгук на матеріальні людські запити та потреби, а й як реалізація духовних цінностей часу в дизайнерській формі сутнісного соціально-інформаційного контексту епохи. Безперечно, дизайн виникає в умовах промислового виробництва і тиражування форм, але з метою досягти відповідності цих форм параметрам існування сучасної людини. Серед цих параметрів людського буття чільне місце займає мистецьке ставлення до дійсності. Відтак, потреби масового індустріального виробництва й споживання не закреслили потяг людини до естетизації оточуючого середовища значущих речей на основі індивідуальних ціннісних орієнтацій та уподобань. Дизайнер як і митець має змінювати стереотипи сприйняття, творити нові оригінальні форми, передбачати та розкривати в сучасному повсякденні нові тенденції. Своєю творчістю дизайнер покликаний звільняти людину від тиску стандартного світорозуміння дійсності й предметного середовища, зокрема.

Таким чином, професійна діяльність дизайнера, що розвивається як на соціальному ґрунті, так і спирається на природні якості людини (естетичні, емоційні та інтелектуальні), відіграє вагомую соціально-інформаційну роль в суспільному житті, через що має спиратись на високий рівень освіти, виховання, відповідальності за фактичне керування соціальними процесами через візуалізацію інформації. Сенс дизайну – стати унікальним, потужним і ефективним збудником преш за все естетичної й шляхетної активності суспільства, формувати особистість, сповнену самоповаги та гідності, відкривати перед нею шляхи вдосконалення себе й навколишнього соціального та природного середовищ.

Безсумнівно, що завдання мистецтва ширше порівняно з дизайном пересічних речей. Так само як і завдання предметного дизайну поряд із візуально-символічним та естетичним змістом знаків відрізняється наявністю утилітарно-комфортного навантаження. Однак наша мета наразі показати те, що їх об'єднує значно більшою мірою, аніж те, що їх виділяє у специфічно протилежні види людської інтерактивності.

Зазначимо, що дизайн наближається до мистецтва в процесі професійної діяльності художника, оскільки, як вважає більшість дослідників цієї сфери, рішення художньо-проектних завдань виробляються в системі мистецтва, тоді як специфічні методи художнього проектування у вирішенні цих завдань виробляються дизайном.

В.Л. Глазичев, відомий дослідник проектної творчості та архітектурної спадщини, у своїй праці «Про дизайн», розглядає зв'язок дизайну і мистецтва на рівні методів і засобів діяльності художника-проектувальника. Так, дослідник вважає, що елітарний дизайн, послідовно виробляє «антистиль» по відношенню до масового «стилю» для споживчої еліти, запозичуючи при цьому та перетворюючи художні засоби створення цілісного образу у сучасного елітарного мистецтва [1].

Провідні художники-проектувальники створюють новий «стиль» в системі актуально значущого естетичного ідеалу з позиції творів елітарного мистецтва. Це виявляється можливим, оскільки в певній своїй частині споживча еліта (хоча в значній мірі і формально) через своїх представників виступає законодавцем дизайнерських тенденцій суспільства. Крім того, необхідність дотримання принципів новітніх тенденцій зберігає несприятливе ставлення по відношенню до масового «стилю». В якості ціннісного еталону може бути прийнятий практично будь-який подібний тип дизайну, якщо він відрізняється від художніх образів масового «стилю». Значить, є підстави вважати, що елітарний стиль у дизайні в естетичному значенні додаткової споживчої цінності в значній мірі співпадає з актуальними естетичними значеннями елітарного мистецтва [1].

Підкреслимо, що і в плані сприйняття мистецтва споживацькі тенденції, які домінують в сучасному соціуму, включаючи в свою споживчу систему певною мірою і культурну еліту, характеризуються тим, що не естетичне, а суто престижне набуває істотної сили. Це, в свою чергу, також спрощує зіставлення результатів естетичного в об'єкті дизайну та творі сучасного мистецтва, багатогранного за своїм вмістом символів.

В результаті, друкарські машинки «Оліветті» або прилади «Браун» виявляються в експозиції Нью-Йоркського музею сучасного мистецтва, реклама графіка ряду дизайнерів-графіків включається в експозицію виставок графічного мистецтва, публікується в журналах графічного мистецтва. При цьому, однак, неможливо обійти увагою, що з цими речами відбувається певна метаморфоза: вони перестають бути речами, вони перестають бути носіями споживчої цінності й продуктом дизайну, переходячи повністю в сферу художньої культури [3].

ВИСНОВКИ

Отже, дизайн не є простою компіляцією та розташуванням візуальних матеріалів суто з маркетинговою метою. Дизайн – це введення естетичних цінностей та смислів, роз'яснення, трансформація, вишуканість, перебільшення, і можливо, переконання. Дизайн розширює наше сприйняття естетичного, досвід застосування художніх образів, загострює розуміння дійсності. Дизайн є продуктом ментальних та емоційних процесів, результатом творчої ідеї, яка виникла в уяві дизайнера, і, на його думку, буде підхоплена суспільством. Утім не слід забувати, що дизайн також є інструментом для створення неправильних і загалом хибних уявлень та ілюзій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глазычев В. Л. О дизайне. Очерки по теории и практике дизайна на Западе. / В.Л. Глазычев. 1970. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.glazychev.ru/books/design/design_05.htm
2. Дианова В.М. Постмодернистская философия искусства: истоки и современность. / Дианова В.М. – СПб., 2000. – 215 с.
3. Read H. Art and Industry: The Principles of Industrial Design. / H. Read., London, 1934.
4. Rand P. Design Form and Chaos. / P. Rand., Yale University Press, 1993 - P. 12-25.

KOLISNYK O., CHERNYAVSKY K., MYSAK S.

TO THE PROBLEM OF THE MYSTERIAN CONTEXT TO DESIGN

We are analyzing the peculiarities of the contemporary social phenomenon, which is the design, its connection with the traditions of art and further innovative trends of design as creative activity, which are caused by social challenges of the information society.

Key words: *design, art, style, socio-cultural space, everyday life, tendencies.*